

Tähtvere Elu

Arenguplaanid Suurtiikide alal hakkavad ilmet võtma

Aastaid kasutusest väljas olnud Ilmatsalu kalatiikide piirkond hakkab arenema. Linnal on koostöös krundio-manikega valminud esialgne planeeringulahendus, kus saab selguse kogu piirkonna võimaliku tulevikupildi kohta.

Planeeringuala algab Järve tee äärest ja laiub mõlemal pool Ilmatsalu jõe kallast kuni riigimetsadeni. Ilmatsalu piirkonna üldplaneeringuga kavandatakse Ilmatsalu aleviku laiendamist maastikuliselt sobiva väikeelamute piirkonnaga ja endiste kalakasvatustii-kide alale golfiküla rajamisega.

Atraktiivne maastikuala ja elamu-piirkond

Planeeringualale rajatakse üks suurem ja teine väiksem tehisjärv, mis on plaanis kraaviga ühendada, et tagada nende vahel veevahetus. Tehisjärvedesse juhitakse vesi Ilmatsalu paisjärvest. Veesüsteem on kavandatud selliselt, et säilitatakse Ilmatsalu paisjärve tase, põuasel ajal võib lakata väljavool tehisjärvedesse, kuid mitte Ilmatsalu jõkke. Nimetatud süsteemi kirjeldatakse ja selgitatakse põhjalikult planeeringu juurde koostatud

keskkonnamõju strateegilise hindamise dokumendis.

Veekogude ümber kavandatakse gruppiti väikeelamumaad, mille osas on moodustatud kaks iseseisvat arhitektuuriüksust. Suurema tehisjärve ümber ja Katsetiikide kinnistule on planeeringu ehitustingimuste kohaselt lubatud nii üksikelamute kui ka paariselamute ehitamine. Väiksemat tehisjärve ja Tellise teed ümbritsevale alale on lubatud nii ridaelamute, üksikelamute kui ka paariselamute ehitamine.

Kruntidele Tellise tee 4 ja Tellise tee 6 on lubatud kuni 6 korteriga korterelamute ehitamine. Tellise tee 7 krundil tuleb säilitada korsten kui väärtuslik ehituspäränd. Tellise tee 2 krundile on võimalik ehitada lasteaed.

Planeeritud on tänav, mis ümbritseb ja kohati läbib elamupiirkonda. Samuti on tänav kavandatud planeeringuala lõunaossa, paralleelselt Ilmatsalu jõega. Linnutee matkaraja algusesse kavandatakse parkla.

Suurema tehisjärve edelaossa on üldplaneeringuga kavandatud avalik supelrand. Tehisjärve ümber planeeritud väikeelamugruppide vahele on kavandatud avalikult kasutatavad rohealad, mis võimaldavad vaba juurdepääsu tehisjärvele. Rohealad on planeeritud ka Ilmatsalu jõe kallastele ning Järve tee äärde. Ilmatsalu jõe lõunakaldale ette nähtud roheala tagab Linnutee matkaraja vaba kasutamise.

Ilmatsalu jõe äärde, Sulaoja suudme-ga piirnevale alale kavandatakse paadisadam. Sadamasse on lubatud rajada ka sadamahoone koos selle teenindamiseks vajalike ehitistega. Sadamas on lubatud pakkuda toitlustus- ja kaubandusteenust ning majutusteenust, samuti on hoone mahus lubatav linnuvaatluskoha rajamine.

Planeeringuala kesk- ja lõunaossa on kavandatud golfiküla, mis koosneb täismõõtmelisest golfiväljakust ja golfikeskusest. Golfiküla kavandamisel tuleb arvestada Ilmatsalu jõe kaldakaitseliste piirangutega, piki jõge

kulgeva rohevõrgustikuga ja avalikult kasutatava puhkekoridoriga.

Planeeringu juurde on koostatud ka liiklusuuring, kus on analüüsitud juurdelisanduva liikluse mõju piirkonna teedevõrgule. Selle järgi ei kaasne arendusega niivõrd suurt liiklust, et oleks vaja olemasolevaid teid laiendada.

Mis sellest Ilmatsalu elanikele kasu on?

Kuna üldplaneeringuga luuakse võimalused Ilmatsalu alevikku elanike lisandumiseks, siis tekivad paremad eeldused erinevate teenuste ligimeelitamiseks ja ühistranspordi paremaks toimimiseks, sest tarbajaskond on suurem. Teenuste lisandumisel piirkonda tõuseks elukvaliteet, samuti väheneks autoga sundsoitude tegemise vajadus linna ja aleviku vahel.

Üldplaneeringu elluviimisel likvideeritakse kasutusest väljas olev tehismaastik ning rajatakse elamu- ja puhkepiirkond, mis moodustab Ilmatsalu küla, Ilmatsalu aleviku ja Tüki külaga loogilise terviku. Luuakse esteetilisem keskkond aleviku elanikele.

Endiste kalakasvatustiikide asemele tehisjärve rajamine/tiikide rekonstrueerimine tõstab ala maastikulist väärtust ja seob selle ümbritseva looduskeskkonnaga.

Uute puhkevõimaluste (golfiväljak, veeliikluse tagamine Ilmatsalu jõel) loomine toetab piirkonna arengut ning tõstab piirkonna atraktiivsust.

Planeeringu elluviimisega kaasneb positiivne mõju ka inimeste varale, sest atraktiivse elu- ja puhkeala lisandumisega tõuseb eeldatavalt kinnisvara väärtus ka planeeringuala lähialadel.

Keskkonnale ebasoodsat mõju ei kaasne

Planeeringu olulise osana tuleb arvestada selle juurde koostatud keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes on toodud välja leevendusmeetmed, mille rakendamisel ei kaasne kavandatuga olulist ebasoodsat mõju maastikule, loodusressurssidele, Ilmatsalu savimaardlale ja Sangla turbamaardlale, pinna- ja põhjaveele, rohevõrgustikule, väärtuslikule maastikule, kaitsealustele liikidele ja aladele, inimese heaolule ja tervisele.

Planeeringu rakendumisel säilitatakse maakondliku tasandi rohevõrgustiku sidusus ja tagatakse loomade liikumisteed. Ilmatsalu jõe lõunakaldale ette nähtud roheala tagab Linnutee matkaraja vaba kasutamise, liikumine võimaldatakse ümber sadama ja üle Ilmatsalu jõe kavandatavate sildade.

Üleujutuse mõju vältimiseks kavandatakse elamualal maapinna tõstmist. Tegevusega ei suurene üleujutusohu ümbritsevatel aladel. Elamualade keskele kavandatavaid tehisveekogusid plaanitakse täita vaid suurvee ajal, vooluhulka ega veetaset ülesvoolu jäävas Ilmatsalu paisjärves ega teistes veekogudes ei muudeta.

Kuidas planeeringu menetlus jätkub?

Ilmatsalu piirkonna üldplaneeringu eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalik väljapanek lõppes 30 juunil. Planeeringu avaliku väljapaneku ajal tutvustas linnavalitsus planeeringulahendust ja strateegilise keskkonnamõju hindamise tulemusi. Ilmatsalu koolis toimunud arutelul osales ligemale 30 piirkonna elanikku.

Esitatud küsimused olid seotud Ilmatsalu paisjärve veerežiimiga pärast planeeritava golfiküla ja tehisjärve

Planeeringut tutvustav arutelu Ilmatsalu koolis. Foto Lilian Lukka

rajamist ning küsiti ka planeeringulahendusest tuleneva liikluskoormuse kohta. Linna esindajad, liiklusuuringu koostaja ja keskkonnamõju hindajad jagasid selgitusi aga said ka tagasisidet, millega arvestatakse planeeringu põhilahenduse koostamisel.

Avalikult väljapanekult laekus arvamusi 8 isikult. Ettepanekud puudutasid valdavalt samuti liiklust ja Ilmatsalu paisjärvega seonduvat. Linn kujundab

ettepanekute osas oma seisukohad. **Arvamusi ja linna seisukohti tutvustav arutelu toimub esialgsete plaanide järgi 11. augustil kell 18 Ilmatsalu koolis.**

Seejärel korrigeeritakse avaliku väljapaneku ja arutelu tulemustest lähtuvalt vajadusel planeeringulahendust ja kooskõlastatakse see riigiasutustega. Siis suunatakse üldplaneeringu lahendus uuesti avalikule väljapaneku-

le ning alles seejärel läheb planeering kehtestamisele linnavolikokku.

Küllaltki keerulise planeerimismenetluse eesmärk on avalikkuse kaasamine planeeringu koostamise protsessi, et tagada võimalikult paljusid osapooli rahuldava lahenduse leidmine planeeringu kehtestamise hetkeks.

Indrek Ranniku

Tartu linnavalitsuse planeeringute valdkonna juht

Festival „Tartu sumin” toob elu ajaloolisse vanalinna

Augusti algul paneb vanalinna festival „Tartu sumin” kesklinna ajaloolised tänavad sumisema loomingu, elava muusika ja soojade kohtumistega.

Kaheks nädalaks muutub vanalinna piirkond mõnusaks ja mitmekesiseks kohtumispaigaks. Festivaliala ulatub Raekoja platsist Laia tänavani ning Jakobi tänavast Emajõeni. Sumina keskpunktiks on Jaani kiriku haljasala, kuid programm viib festivalil osalejad uitama ka kõrvaltänavatesse, kuhu igapäevaselt järjest vähem satutakse.

Festivali programm on üles ehitatud nii, et tähelepanu saaks Tartu vanalin-

na põnevamad nurgatagused ja parimad ajaveetmiskohad. Festival sünnib koostöös vanalinna kultuuriasutuste ja ettevõtetega, et tuua esile seda, mida vanalinn täna juba pakub.

Programmist leiab vanalinna täika, pannkooghommikud ja jooga, noorteka töötoad, kudumislõunad, kureeritud jalutuskäigud, kontserdid, vestlusõhtud vanalinna teemadel, öösumine lokaalides ja palju muud.

Festivalisüdames toimuvad sumina teemaõhtud, kus arutletakse Tartu vanalinna arhitektuurist, elukeskkonnast, kulinaariast, ööelust ja paljust muust.

Lisaks saadab õhtuid mitmekesine kultuuriprogramm, kus astuvad üles Anett ja Fredi, Kristiina Ehin ja Silver Sepp, improteater Ruutu10, Psühobussi hariduslik teatrietendus ning mitmed teised pärlid. Iga päev kell 15–18 ootab noori Tartu Noorsootöö Keskuse ja partnerite suvine programm eriilmeliste tegevustega.

Esmakordselt toimuv vanalinna festival „Tartu sumin” kestab 26. Juulist kuni 10. augustini.

Kogu programmi leiab kodulehelt tartukorraldab.ee/tartu-sumin/uldinfo/

Foto: Mana Kaasik

Kärdi talu kuulub Tartu kauneimate hulka

Fotod: Erge Jõgela

Tartu linna päeval anti üle tunnustused Tartu kõige kaunimate kodude omanikele. Teiste seas pälvis tiitli „Tartu kaunis kodu 2025” ka Kärdi talu Rahinge külas.

Kärdi talu perenaine Brigitta Mõttus ütles, et tiitli võitmine tuli üllatusena, sest tema enda arust pole aias justkui midagi erilist, mis vääriks tunnustamist. „Aiaga tegelen põhiliselt mina,” rääkis Brigitta. „Aias on mulle meeldinud alati toimetada, kui kõike liiga palju pole. Sel aastal on kõige aeganõudvam töö muru hooldamine, sest pidevate vihmade tõttu on vahepeal muru nii märg, et robot ei niida ja

tuleb see töö endal teha. Niidukiga niites võtab kogu territooriumi üle käimine umbes 8 tundi.”

Talu pilgupüüdjaks on suur tiik koos saunamaja, liivaranna ja suurte puudega. Hiiglaslik kivi tuli välja tiigi kaevamisel ja sai aukoha seal ligidal, vana kase all. Minimalistlikku aeda ääristab privaatsust lisav raamhaljastus ning aed koosneb elementidest, mis oleksid ka jõukohased hooldada. Nii näeb koduhoov alati hoolitsetud välja. Talu südameks ja uhkuseks on istumiskoha- ja lipuplats.

Fotod kõikide auhinnatud aedade kohta: tartu.ee/kauni-kodu-konkurss-2025

Tartu uus kultuuri- strateegia ootab linlaste tagasisidet

Avalikul väljapanekul on Tartu linna kultuuristrateegia, milles on sõnastatud Tartu kultuurivaldkonna eesmärgid kuni aastani 2035.

Linlased on oodatud strateegia esimese versiooniga tutvuma ja tegema ettepanekuid Tartu kultuurielu kohta järgneval kümnel aastal. Kultuuristrateegiaga saab tutvuda ja ettepanekuid teha veebilehel ku35.tartu.ee. Tagasiside on oodatud 20. augustini.

Kultuuristrateegia valmis tihedas koostöös valdkondade esindajatega, pikemaajalisi sihte seati kultuuris, spordis, noorsootöös ning huvihariduses ja -tegevuses.

Kultuuristrateegias otsitakse lahendusi paljudele tänastele väljakutsetele, näiteks kultuurivaldkonna rahastamine, võrdsed võimalused ja ligipääsetavus nii kultuuris kui spordis, noorte tihedam sidumine kultuurivaldkonnaga, noorte kaasamine ja nende vajadustega arvestav linnaruum, sporditaristu ja selle kättesaadavus jne.

Kultuuriosakonna juhataja Sten Svetljakovi sõnul aitab strateegia sõnastada valdkonna olulisemad kitsaskohad ja luua selge suuna, kuidas seatud eesmärkideni jõuda. „Tartu on linn, kus kultuuril on märgatav mõju linna elule – nii majandusele, kogukonnale kui ka igapäevasele elukeskkonnale. Meil on ka värskest möödunud väga hästi õnnestunud kultuuripealinna aasta, mis kindlasti andis kultuurikorraldajatele palju ideid, meil on olemas uued andmed just valminud kultuuri suuruuringust, arutame olulisemad kogemused läbi ja lisame need ühisesse strateegiasse.”

Kultuuristrateegia koostamisel võeti aluseks ka Tartu linna eelmisel aastal valminud arengukava aastani 2035, selle aasta alguses toimunud Lõuna-Eesti kultuurielu suuruuringu tulemused ning Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 lõppraport. Kultuuristrateegia saab valmis sügisel.

Tüki küla perefirma viib huvilised avastama Eesti ja Läti kauneid paiku

Reisiks Bussid OÜ, tuntud ka kui Kultuureisid.ee, alustas oma teekonda 2019. aastal ja praegu saab sealt tellida nii bussi kui ka reisi. Tüki külas tegutsev pereettevõte on saanud huviliste seas hinnatud ja tuntud reiskorraldajaks. Siim Semjonov, kuidas sai teie ettevõtte alguse?

Umbes 7aastat tagasi saabus meie perre esimene reisibuss. Ega mingit plaani ettevõtlusega alustada alguses ei olnudki, mõtlesime, et bussist saab ehitada matkaauto, millega on mõnus perega puhkamas käia. Aga kuna tutvavad teadsid, et buss seisab meil maja ees, siis vahel ikka uuriti ka võimalust reisijate veoks. Nii tuligi mõte teha bussireisi ettevõtte ja alguse sai Reisiks bussid OÜ. Siis, kui Eestimaad tabas koroonapandeemia, sündis meil uus idee – hakata ise ka reise korraldama ja lõime selleks Kultuureisid.ee.

Nii hakkasime lisaks bussi rentimisele ja reisijate veole pakkuma ka põnevaid bussireise Eestisse ja Lätti. Lisaks kaunistatele ja erilistele paikadele viime oma reisijad ka sellistesse kohta-

desse, kuhu tavaturistid ei satu ja mille olemasolust ei tea tihti kohalikudki.

Kuidas seni on läinud?

Ma ei saa öelda, et miski oleks väga kergelt tulnud, oleme pidanud nägema palju vaeva ja pingutama, et iga reis oleks meelde jääv ja eriline. On olnud nii tõuse kui mõõnu. Eks iga uue ettevõtmisega turule tulek võtab oma aja.

Praeguseks oleme leidnud endale lähireiside korraldajate sektoris kindla koha. Aasta aastalt on meie reisijate hulk kasvanud, samuti oleme laiendanud sihtkohtade arvu. Oleme suutnud inimestele pakkuda midagi sellist, mis ikka ja jälle kutsub neid meiega reisile. Ma ise arvan, et selle on tinginud just selline natuke teistmoodi reisisihtkohtade valik, pakume midagi erilist kui teised reisetevõtjad. Muidugi on oluline roll ka reiside hinnal, kuna teeme seda peresekselt, siis saame pakkuda reisijasõbralikumaid hindasid ja personaalsemat lähenemist.

Ettevõtlusele andis suure tõuke ka Looduseomnibussi lahkumine Tartust.

See turuosa jäi vabaks ja me püüame seda täita.

Kuidas sünnivad uued marsruudid?

Need võivad sündida sõidu ajal, kui märkame midagi põnevat. Teinekord annab hea mõtte reisijate tagasiside või giidiga jutuajamine. Selleks, et koostada hästi toimiv ja mitmekesine reisiprogramm, käime enne põhjalikult oludega tutvumas.

Mõnikord oleme koostanud reisiprogrammi, mis alguses ei tundugi meile endile nii väga atraktiivne, kuid saab pärast väga suure positiivse tagasiside osaliseks. Sellised on olnud näiteks „Šokeeriv Ida-Virumaa“, „Romantiline rannatee“, „Avasturetk Põhja-Lätti“ ja „Saaremaa piimaring“.

Oleme nende aastate jooksul saanud selgeks, et Eestis ja Lätis on palju selliseid kohti, mille olemasolust ei olda teadlikud ja mida ei osata omal käel avastama minna. Täna olemegi võtnud endale sihiks neid paiku inimestele tutvustada. Tahame pakkuda huvitavaid elamusi, midagi enam kui lihtsalt tuntud vaatamisväärsuste läbikammimist.

Siim Semjonov. Fotod erakogust.

Millised on teie enda meeliskohad?

Eestimaa loodus ja kultuur on lõputu inspiratsiooniallikas. Isiklikult köidavad mind enim Ida-Virumaa, läänerannik, Romantilise Rannatee ääres olevad paigad ning muidugi Hiiumaa ja Saaremaa – igal aastal avastame neil saartel uusi ja põnevaid paiku. Ka Läti on pakkunud imelisi hetki – näiteks Aluksne ja Gulbene piirkond.

Mis eriala inimene ise olete ja millega pere tegeleb?

Pärast keskkooli lõpetamist õppisin Mainori kõrgkoolis ärikorraldust ja turundust ning töötasin ühes interneti reklaamifirmas. Sealt edasi olen seotud olnud rohkem kui 15 aastat ettevõttega Tartu Mill. Lisaks olen lõpetanud Sisekaitseakadeemia politseiametniku erialal ning töötasin mõned aastad ka liiklussüütegude uurijana.

Ilmselt olen oma autojuhist isalt pärinud huvi suurte autode ja busside vastu. Mulle kohe meeldib autoga sõita ja kui on pikem reis plaanis, siis ei ole kunagi küsimust, kes rooli istub!

Ettevõtlusega on oma põhitööde kõrvalt seotud kogu perekond ja jõuame perikeskselt kõik ise ära teha. Peale giidide ei ole pidanud teisi töötajaid juurde võtma, seetõttu saame ka mõnevõrra soodsamaid reisipakkumisi ja personaalsemat lähenemist pakkuda.

Ja lõpetuseks – millised reisirid ootavad veel sel hooajal ees?

Kuna tegelikult vihmaselle ja jahe-damapoolsele suve algusele on veel suur osa soojast ajast meid ees ootamas, siis oleme planeerinud sellised reisiprogrammid, kus lisaks uute kohtade avastamisele, saame nautida ka suvesooja ja mõnusaid suveõhtuid, samuti on meil kavas ka mitmed vabaõhuetenduste reisirid:

20.08. Teatrireis „Laternate aeg“;

23.–24.08. Suvine Saaremaa „Saaremaa lubja, dolomiidi ja ajaloo radadel“;

13.–14.09. Hiiumaa võluvad vaated ja vananaistesuvi

Aga meie reisi kalender täieneb pidevalt ning lisaks on meil detsembris plaanis külastada Riia linna ja Vana Riia jõuluturgu lausa kolmel nädalavahetusel. Meie nii juba toimunud kui ka tulevaste reisidega saab tutvuda koduleheküljel www.kultuurireisid.ee ja meie Facebooki lehel

Olete kõik oodatud kas üksi või koos sõpradega meie kultuurireisidele! Samuti oleme valmis korraldama väljasõite ettevõtetele, kooliõpilastele ja erinevatele MTÜ-dele ja ühingutele.

Helle Tolmoff

TEEME SEDA UUESTI JA SEEKORD ÜHISE SUURE TAASKASUTUSLAADANA ILMATSALU SÜDAMES!

TAASKASUTUSLAAT

13. SEPTEMBER 2025
KELL 12–17

ROHKEM INFOT FACEBOOKIS!

HOOVIMÜÜGID
ILMATSALUS

MÜÜJANA ANNA ENDAST MÄRKU
ILMATSALUKOHVIKUD@GMAIL.COM VÕI 56 289 283

KELORID JA GARAAZID TALVEKS KORDA!

@hoovimuegidilmatsalus

TARTU TOIDU- JA VEINIFESTIVAL

9. – 10. august 2024

Hea toit toob head mõtted.

maitsevtartu.ee

Ilmatsalu spordihoone on kriisi ajal Tartu üks kriisiinfokeskustest

Ilmatsalu spordihoone on üks viiest Tartu linna kriisiinfokeskusest, kus näiteks ulatusliku ja pikemaajalise elektrikatkestuse korral saab tulla oma väiksemaid seadmeid laadima ja tekkinud olukorra kohta infot küsima.

Enne suve tegid Tartu linnavalitsuse kriisimeeskonna liikmed koostöös Tartu Spordi töötajatega läbi kriisiharjutuse, kus Ilmatsalu spordihoone muudeti kriisiinfokeskuseks. Tegime seda seetõttu, et teaksime, kui palju varustust, töövahendeid ja töötajaid meil on vaja, et päris kriisiolukorras võimalikult kiiresti Ilmatsalus kriisiinfokeskus avada. Harjutus sisaldas ka seda, et terve hoone töötas harjutuse jooksul generaatori pealt, mis annab meile kindluse, et

ulatusliku ja pikemaajalise elektrikatkestuse korral jääb Ilmatsalu spordihoone toimepidevaks.

Samuti proovisime kriisiharjutuse käigus koostöös Tartu Veevärgiga, kuidas joogivee katkestuse korral inimestele joogivett jagada, testides läbi, kui kiiresti saab joogivee paakauto kraanist täita näiteks 30 liitrise veekanistri.

Lisaks sellele, et linn teeb ettevalmistusi erinevates kriisiolukordades paremini toime tulema, on siiski kõige olulisem, et inimesed ise, samuti korteriühistute esindajad ja liikmeskond mõistaksid ja teaksid, et kui kaob elekter, vesi või küte on väga tähtis, et inimesed ise oleksid selleks hästi valmistunud – kodus on olemas varud

ning läbi on mõeldud sellistes olukordades tegutsemise plaanid. Esimesed tunnid ise hakkama saada on kõige tähtsam, sest kui tegemist on ulatusliku katkestusega, siis mida rohkem on abivajajaid, seda kauem võtab aega abi korraldamine.

Tartu linn korraldab oma elanikele erinevateks kriisiolukordadeks parema valmisoleku tagamiseks elanikkonnakaitse koolitusi. Ilmatsalus toimub koolitus 25. septembril kell 18–20 Ilmatsalu koolimajas. Täpsem info koolituse kohta tuleb septembrikuu Tähtvere Elus.

Evelin Uibokand

Tartu linnavalitsuse kriisikoordinaator

Kriisiinfokeskus on kriisiaegne info- ja teeninduspunkt, kus pakutakse inimestele esmaseid ja eluks vajalikke teenuseid. Seal jagatakse infot ja nõustatakse, kuidas tekkinud olukorras paremini toime tulla, samuti saab seal laadida oma väiksemaid seadmeid nagu telefon, akupank, sülearvuti jm.

Kriisiinfokeskused avatakse eelkõige ulatuslike ja pikemaajaliste elutähtsate teenuste katkestuste korral, näiteks elektrikatkestuse, vee- ja kanalisatsiooni katkestuse või kaugkütte katkestuse korral.

Tartus saab kriisiinfokeskusi avada kokku viies kohas: A Le Coq spordimajas Annelinnas, Variku spordihoones Ropka ja Variku linnaosa piiril, laululaval, Ahhaa keskuses kesklinnas ning Ilmatsalu spordihoones.

Foto: Lilian Lukka

Tartu toidu- ja veinifestival toob häid maitse- ja kultuurielamusi

Tartu toidu- ja veinifestival vallutab 8.–10. augustil linna südame – ees ootab nädalalõpp täis uusi maitseid, häid jooke ja inspireerivat kultuuriprogrammi. Festivaliala kerkib Küüni tänavale, kus kohtuvad pop-up restoranid, tänavatoit, veiniala ja kontserdilava.

Reede õhtu algab vestluste ja maitsete lugudega, kus peakokad ja sommeljeed jagavad huvitavaid mõtteid toidu- ja joogikultuurist. Sellele järgneb festivali ametlik avamine ja kontser-

did. Lavale astuvad Brasiilia-Itaalia päritolu Jim Portò trio ning kodumaine gypsy-jazzi kvartett Titoks.

Laupäev algab mimosabrunchiga ning kulmineerub Susanna Aleksandra Jazz Bandi kontserdiga, toob kuulajateni tema lemmiklauljate loomingut ja aususavalduse Eesti jazzilegendidele.

Veiniala koondab üle 20 veinitootja ja -importija, lisaks toimuvad põnevad veinikoolitused Grand Cru šampanjadest Portugali veinideni. Festivali-

nädalal toimuvad ka viiekäigulised eriõhtusöögid – toomkiriku varemets, veinikeldris ja suveterrassil.

Pühapäeval, 10. augustil toimub Tamelinna kodukohvikutepäev, kus saab aedlinna hoovides maitsta kohalikke hõrgutisi ja nautida kogukondlikku melu.

Kogu programmiga saab tutvuda veebilehel www.maitsevtartu.ee.

Koolitused ja eriõhtusöögid on pileti- ja ülejäänud programm tasuta.

Et liiliad püsiksid kaua kaunid

Aasia liiliad on kiirekasvulised ja varajased õitsejad, nende kauneim aeg jääb jaanipäeva perioodi. Fotol sort 'Easy Beat'.

Liiliate kasvuaegse hooldamise peamised tööd on pinnase kobestamine, pealtväetamine ja kastmine.

Liiliate kastmisel ei ole soovitatav kasutada külma kraanivett, samuti vihmuteid, mis märgavad taimelehed. Kasta oleks hea hommikupoolikul, et taimed jõuaksid õhtuks ära kuivada.

Kõrgekasvulised rohkete õitega liilivarred võivad vajada toetamist. Kui tahetakse saada rohkelt tugevaid tütersibulaid, tuleks õiepungad eemaldada, et taim ei kurnaks end õitsemisega. Pärast õitsemist (kui ei taheta saada liiliatelt seemneid) tuleks õitsenud õisikud maha lõigata. See soodustab varuainete kogunemist sibulasse.

Liiliad ei talu iga-aastast ümberistutamist. Soodsal kasvukohal moodustavad kiirestikasvavad liigid ja sordid juba 3–4 aastaga suured sibulapesad, nende toitumistingimused halvenevad,

taimed õitsevad vähem, õied ja varred jäävad väiksemaks. See kõik viitab ümberistutamise vajadusele. Mõned aeglaselt kasvavad liigid ja sordid (L. martagon, L. pardalinum) vajavad ümberistutamist 5–6, mõnikord isegi kuni 10 aasta järel. Ümberistamiseks kaevatakse liiliad ettevaatlikult välja, puhastatakse varre jäänustest ja eraldatakse üksteisest. Riknenud soomused eemaldatakse. Sibulad sorteeritakse suuruse järgi ning istutatakse uude kohta.

Vesirotid ja põldhiired on liiliasibulate maiad, eriti talvel. Lisaks hiirtele söövad aplalt liiliate maapealseid osi – peamiselt õisi ja lehti – liiliamardikad. Neid on erkpunase selja tõttu lihtne ära tunda. Lehtede tagaküljele munetud munad on oranžikad. Parim tõrjebinõu on mardikate ärakorjamine ja seejärel nende hävitamine. Liiliamardikad kukutavad end ohu korral mulla pinnale,

must kõht ülespoole, mistõttu nad on selliselt raskesti märgatavad. Seega tuleks korjamise tööd teha ettevaatlikult ilma liigse sebumiseta, kasutades mingit laia anumad.

Liiliad on väga populaarsed ka lõikelillena. Liiliate õievarred lõigatakse kas õhtul või varahommikul. Õige aeg lõikamiseks on siis, kui esimesed õiepungad pole veel avanenud, kuid näitavad juba oma õiget värvi. Kui varred lõigata varem, ei avane pungad täielikult.

Õievartele tehakse viltune lõige ja asetatakse kohe vette. Pärast lõikamist on soovitatav hoida neid vähemalt paar tundi jahedas ja pimedas ruumis. Liiliate varsi ei tohi asetada liiga sügavalt vette, muidu nende lehed ja varred roiskuvad kiiresti. Paari päeva möödudes tuleb uuendada varre otsalõiget ja vahetada vett. Äraõitsenud õied tuleks õisikust kohe eemaldada. Uus lõige oleks hea teha vee all vältimaks õhu sattumist taime varre kapillaaridesse.

Soovitatav on, et lõikeõite säilitusvee pH ühtiks taimemahla pH-ga (liiliatel on see 4–5 piires). Vee happesust (soovitatav eriti kareda, lubjarikka vee puhul) saab reguleerida, kui lisada veidi atsetaatsalisüülhapet (aspiriin, 1/2 tabletti 5 l vee kohta). Suhkru lisamine vähendab liigset vee fluorisisaldust mõjudes soodsalt lõikeõite säilimisele.

Lembit Kaarna, Aiasõber OÜ

Fotod: Lembit Kaarna

Kõrgekasvuliste, meeldivalt lõhnavate õitega OT hübriidliiliate õitseage on juuli teine ja augusti esimene pool.

Fotol kirju liilia alamliik – daugava liilia, kelle õitsemise aeg on samuti just kätte jõudnud.